

УДК 122

В.В. БУТ (старший викладач кафедри менеджменту організацій)
Запорізька державна інженерна академія, Запоріжжя
E-mail- karinbutan@ua.fm

КОНСТРУКТ «ЛЮДСЬКОЇ ДЕСТРУКТИВНОСТІ» ЯК ПРЕДМЕТ СОЦІАЛЬНО-ФІЛОСОФСЬКОГО АНАЛІЗУ

Дається аналіз онтологічних засад людської деструктивності, в контексті яких формується конструкт «людська деструктивність»; відмічається, що на метафізичному рівні людська деструктивність укорінена в нестабільності як конститууючій ознаці сучасної картини світу; що людське має свою внутрішню сторону – специфічну людську «природу», яка є підставою людської деструктивності, без аналізу якої неможливо зрозуміти її природу; обґрунтовується положення про те, що відкритість людської екзистенції - це здатність вступати в суперечливі відносини зі світом, що є причиною породження деструктивних явищ і процесів.

Ключові слова: *людська деструктивність, метафізичний рівень, нестабільність, відкритість людської екзистенції, деструктивні явища і процеси*

Індивідуальне буття людини є специфічним, воно є «присутність в цілому», але разом з тим «цілісність присутності», згідно з М.Гайдеггером. Через нього розкривається індивідуальне буття, що поєднує в собі іманентність і трансцендентність, і втілює всезагальне в конкретному способі залежності від засад, що є відносинами між індивідами. Основи людського буття укорінені у відносинах індивіда, в які він вступає в процесі життєдіяльності. Ці відносини багатоманітні, проте серед головних слід виокремити три: субстанційні (метафізичні) відношення «Людина – світ» (світовідношення); культурно-історичні відношення «індивід – рід»; безпосереднє відношення «Я-Ти» (міжіндивідуальне) і «Я-Я» (внутрішньо-індивідуальне). Вони структурують загальне середовище, поле, простір, об'єм індивідуального людського буття, які людина використовує для конструювання власного, особистого буття, формування своєї унікальної і неповторної сутності, що проявляється перш за все в людськості як істотній якості людського. В контексті метафізичних вимірів все життя людини – це набуття людськості [1,176с.]. В цій системі відносин народжується і людська деструктивність. Як пограничний стан між олюдненням і позаолюдненням, які зумовлюють один одного і не існують незалежно один від одного, вони взаємообумовлюють один одного.

Взаємовідносини людського і позалюдського в індивідуальному людському бутті у формі зв'язку «олюднене – позаолюднене» є елементарною «клітинкою», первинною онтологічною структурою людської деструктивності – її першопочатком. Одночасно цей зв'язок є інваріантом людської деструктивності, що існує на рівні індивідуального людського буття виключно через посередництво варіативних форм. На метафізичному рівні людська деструктивність являє собою зв'язок між ентропією світового буття і нестабільністю людського буття як складноорганізованої

світовідкритої системи. Вона характеризує світовідношення («людина – світ») в цілому як субстанційний (метафізичний) рівень індивідуального буття людини. Нестабільність – основа побудови і функціонування складноорганізованих систем, вона є конституючою ознакою сучасного світоустрою і соціального світоустрою, зокрема [2, с.134-152]. Світ як істотно неупорядковане середовище перестав бути єдиним: порядок і хаос існують як два аспекти одного цілого. Світ єдиний, але нестабільний, і деструктивність є прямим наслідком нестабільності світу, що впливає на макромасштабну поведінку об'єктів.

Нестабільність істотно ускладнює, різноманітнює світ, робить його різноманітним, варіантним по самій своїй природі. Поскілки спектр можливих способів існування об'єктів в нестабільному світі істотно розширюється, то неврівновагомість не тільки породжує порядок (хаос породжує порядок) і безлад (безпорядок), але і відкриває можливості для виникнення унікальних подій, у результаті чого відбувається розширення системи, підвищується чутливість до зовнішнього світу і виникає нова історична перспектива, тобто можливість інших, більше удосконалених форм організації буття і життя. Поскілки нестабільність принципово непередбачувана (ідея нестабільності змінює традиційні уявлення про детермінізм), людство знаходиться в центрі світоулаштування, що базується на «суміші» стабільності і нестабільності. З однієї сторони, нестабільність з її багатоваріантними можливостями дозволяє людині вибирати із широкого спектру варіантів власного самоздійснення в історії, а саме варіант власної долі. Історія, таким чином, може бути створена, сконструйована. Змінюючи оточуючий світ, людина «пряде пряжу свого буття» (Л.Коган), приймає участь в його конструюванні, створенні, у цьому зв'язку зростає відповідальність людства і людини за вибір і творіння ним історії [3, 162с.]. Це часто обертається неможливістю абсолютного контролю над будь-якою сферою реальності, в т.ч. над процесами, що відбуваються в суспільстві. «Власне людська» діяльність стає космічним глобальним фактором, який із зростанням науково-технічної могутності і ускладненням соціальної взаємодії поступово стає регульованим не стільки завдяки загальним об'єктивним законам еволюції, скільки самим розумом як породженням еволюції, людського самовизначення і самоудосконалення. Тут виникає загроза перекручування стратегії еволюційно-історичного процесу в результаті неузгодженості природних і соціальних процесів, внутрішньої суперечливості людської діяльності, руйнації саморегулювання і зростання нестійкості складних живих систем у природі. Цей розрив між людською могутністю, здатною стати руйнівною деструктивною силою, і недосконалістю розумності в діях по відношенню до себе і оточуючого світу у всіх багатоманітних його проявах. Основи формування людської деструктивності як специфічно людської якості можуть реалізовуватися двояким чином: як формування нового статусу і типу людськості, що набувають космічного характеру і направлених на збереження природи як джерела основних матеріальних і біологічних ресурсів людства, і як

деструкція, радикальне знищення біосфери в ході людської діяльності [4, 400с.].

Таким чином, на метафізичному рівні людська деструктивність укорінена в нестабільності як конститууючій ознаці сучасної картини світу. Вона має негативний аспект у вигляді онтологічної (буттєвої) негарантованості і непередбачуваності людського, проте позитивно відтворюються у можливості різноманітної самореалізації його в реальності. На рівні культурно-історичному рівні, що характеризує відношення «індивід – рід» людська деструктивність має форму специфічно людської екзистенції, що знаходиться між «закинутістю в світі», з однієї сторони, і «кінечністю існування», з іншої. Як свідчить філософський аналіз, екзистенція – особливий рід людського буття, її ядро, пов'язане з трансценденцією. А. Сервера Еспіноза розуміє під «екзистенціальним все те, що в якості внутрішньої і постійної умови, можливості і межі передує вільній самореалізації особистості, незалежно від того, знаходиться вона в основі структури людини, чи історично і в силу обставин дається раніше як дещо, що здійснює внутрішній вплив на сутність людини, проте не витікає з неї...»[5, 200с.]. Екзистенційне - це те, що присутнє завжди в будь-якій людині, в будь-якому місці і в будь-який час. Екзистенція - це буття окремої, унікальної й неповторної людини, тому вона не може бути знайденою ні серед предметного світу, ні стати предметом чи об'єктом. Екзистенція завжди визначальна, вона має сакральний світ і визначається тільки межами свого існування - від народження до смерті. Вона можна виражати внутрішній життєвий досвід людської душі, тому згідно з К.Ясперсом, єдиним способом, завдяки якому можна охарактеризувати екзистенцію, є «екзистенційне проявлення», що апелює до своїх можливостей. Самій людині екзистенція як буттєве ядро особистості відкривається в так званих пограничних ситуаціях і станах. Це те, що з людиною відбувається, тому екзистенцію неможливо запрограмувати чи передбачити. Найбільш типові випадки ситуацій, в яких людина знаходиться «на межі чогось» і проявляють екзистенцію – моменти усвідомленості «замкнутості в світі і кінцевості існування (смерті)» [6, с.25-29].

В цих ситуаціях істинна людська натура виходить наверх, завдяки чому людина усвідомлює себе і стає сама собою, зіткнувшись з трансцендентальністю - найвищим буттям. Лише переживши кінечність свого існування, людина відкриває для себе екзистенційний світ, таємним чином пов'язаний з його власним життям. Люди об'єднуються навколо екзистенційної таємниці, незнання, що не виражається традиційними засобами, але завжди є присутнім в бутті, що висвічується в якості адекватної істини чистоти, повноти, глибини і вищої одухотвореності. В цьому заключається позитивний смисл межових ситуацій, негативно деструктивних для людини, постільки в них вона усвідомлює, що життя проходить в боротьбі і стражданнях, що вона повинна взяти на себе відповідальність за все, що відбувається з людиною. Реальне існування людини: екзистенційне просякнуте тимчасовістю, екзистуючі індивіди

Конструкт «людської деструктивності» як предмет соціально-філософського аналізу

випадкові, несхожі один на одного, саме людське життя деструктивне, абсурдне і неосяжне для розуму, постільки не є жорстко детермінованим, раціональним і безперервним процесом, а людина ніколи не може досягти стійкої душевної рівноваги. В таких деструктивних ситуаціях людина досягає свою дійсну сутність, і самі деструктивні ситуації мають позитивний зміст, так як допомагають людині знайти себе і досягнути зміст свого існування [7, с.246-254].

Екзистенційність людської деструктивності як стан між позалюдською «закинутістю в світ» і «олюдненою смертністю» не випадкова. Вона визначається особливим станом людини в світі, що визначається його специфічною присутністю в світі. Згідно з філософською антропологією, як свідчить Г.Плеснер, ця присутність характеризується визначальною ексцентричністю, що розповсюджується на все буття. Тому людське Я завжди є розколотим. Роблячи власне буття предметом рефлексії, людина постійно виходить за межі самого себе, постільки людина підпорядкована «закону природної штучності», роблячи себе самою собою. В якості душевної істоти вона визначається «законом опосередкованої безпосередності», тобто відноситься до світу безпосередньо і опосередковано одночасно. «Закон утопічного місцезнаходження» характеризує людини як духовну істоту, здатну постійно виходити за межі своєї позиції. З відкриттям самого себе в «бутті-піднявшись-над-самою-сабою» людина набуває свободи, але втрачає гарантованість буття, в результаті чого створюється особливий - ексцентричний - образ існування людини, в якій заключається і сила, і слабкість одночасно. Сила заключається у відкритості, а слабкість - в ексцентричності: постільки ексцентричність не дозволяє людині однозначно фіксувати власну позицію, то вона і не знає, де знаходиться її сутність відповідної її ексцентричної дійсності. Це і є база людської деструктивності, так як в якості ексцентричної істоти людина не може створювати відносини до інших людей без доцільного встановлення деякого порядку, без насилля над життям, тобто це не дозволяє їй «вести своє життя» (А.Гелен). Внаслідок цього людина є неосягнутою, невизначеною і незайнятою творчістю істотою, деструктивною і трансцендуючою одночасно [8, с.209].

Згідно з Геленом, деструктурирована істота відкривається світу, визначає сама себе, шукає для себе позицію в світі і визначає її. Людина стає діяльною істотою, зорієнтованою в світі таким чином, щоб розпоряджатися своєю сутністю, щоб не загинути. Так людська деструктивність стає фактором саморозвитку людини через її активність. І людина починає підкоряти світ в необхідній мірі, навіть агресивно, а, згідно з А.Геленом, породжується інстинктоподібна визначеність людини до агресії. Із потреби в безпеці створюється держава, а через агресію природи з метою самозахисту створюється техніка. Проте діяльність - це витoki будь-якої нестабільності, нової деструктивності, що приводять до конфлікту людини з штучно створеним світом культури. Інстинкт агресії проявляє себе і у внутрішньосоціальної дратівливості, всезагальній недовірі. Отже,

Бут В.В., 2013

самостійно сформований людиною статус буття, що виникає на основі «біологічної незабезпеченості» людської природи, примушує людину ставати і бути активно-творчою субстанцією, яка прямує до реалізації, в т.ч. в агресивній формі. З цього моменту людину визначає свобода, а не просто властивість чи якість її дій серед інших властивостей і якостей, а зверхісторичне визначення родової сутності людини. Свобода людини, згідно з Ж.-П.Сартром, абсолютна (тобто безвідносна), проте на свободу людина приречена при будь-яких обставинах. Свобода і вибір тотожні, вони є сферою дійсно людського в пріоритетному для людини «для-себе-бутті» (власне внутрішньому світі), протилежного сфері оречевленого світу. Вільна людина протистоїть деструктивності (беззмістовності) суцього, яке потребує порядку і наданні йому смислу [9, 140с.].

Згідно з М.Гайдеггером, суще не включає в себе будь-яких істотних структур, є хаосом. Одночасно як таке суще, що знаходиться в фундаментальній таємності, формує і смисл сущому може надати тільки людина, чи саме буття через посередництво людини. У той же час і саму людину, що покликана до діяльності, що конститує, поки ще не має ніякої жорстко певної структури й форми. Це для людини істотно, оскільки виділяє його із усього суцього й має позитивне значення. Відсутність сутнісної структури в людини означає не те, що він приречений на животіння, а не на відкритість для глибоких можливостей. За М.Шелером, будучи світовідкритою, не будучи завершеною, особистість завжди є діючий початок (воля - суть буття особистості), здатне об'єктивно протиставити себе навколишньому середовищу, дистанціюватися від неї, створити з неї предметний світ, чого не може зв'язане й підлегле шкоді тварина.

Саме взаємна деструктурованість буття й людини є підставами виникнення людського світовідношення, присутності у світі, «тут-буття». Людина - це не структурована особистість, а екзистенція - «буття-у-можливості». Вона завжди «вже-попереду-себе», спрямованість у майбутнє. Людина - це буття, у якому головне - його власні можливості. Екзистенція вічно відкрита, вона завжди прагне реалізувати проект того, чим бажає бути. Відкритість людської екзистенції - це здатність вступати в суперечливі відносини зі світом. Людина завжди перебуває в істотному зв'язку зі світом, причому не стільки як окремий індивід, скільки у вигляді умови можливості його (світу) існування. Таким чином, онтологічними підставами людської деструктивності на екзистенціальному рівні виявляється ексцентрична позиція людини у світі, його утопічне, безосновне місце розташування, представленість людини перед «ніщо» і набуваюча нею на цій основі свобода, що впорядковує деструктуроване буття та відкриває тим самим здійснення всього багатства можливостей, породжуваних подібною ситуацією [10, 786с.].

На межіндивідуальному рівні «Я-Другий» людська деструктивність з'являється у формі інтертекстуальності, що задає параметри олюдненому Я и позаолюдненому Другому та виражається негативно за допомогою описаної в постмодернізмі «децентрованої суб'єктивності», що втратила Конструкт «людської деструктивності» як предмет соціально-філософського аналізу

свою цілісність у результаті дії позаположених людині сил (соціуму, мови, несвідомого), і позитивно в якості відносини «Я-Ти», у якому цілісність вхідних у це відношення частин приводить до плідного результату, заснованому на їх конструктивній (деконструктивній) взаємодії. Децентрована суб'єктивність, обумовлена всім тим, чим вона є не повною мірою, а лише частково (суспільними, культурними, державними, ідеологічними, мовленнєвими, несвідомими й т.п. структурами), являє собою множинність без єдності, «чисту» людську деструктивність, на перше місце в якій виступає частина, що дістає абсолютне значення у порівнянні із цілим. У результаті ціле розвалюється, а слідом за ним - і складові його частини. Але доти, поки ціле повністю не розпадеться, частини продовжують жити самостійним життям, утворюючи щось ірреальне, назване Ж.Бодрійаром симулякрами [11, 136с.].

Оскільки частина здобуває самостійне значення стосовно цілого, починається розгул деструкції, якому піддається все - немає нічого такого, що неможливо було б піддати деструкції. Це стосується, у першу чергу, людини, яка втрачає статус первісного пункту теоретичної рефлексії, на необхідність якого вказував І.Кант, перетворюючись у її підсумок. Розпад цілісної людини на частини, редукція до окремих властивостей і якостей з їхньою одночасною експлуатацією, з одного боку, і «абсолютизація» її унікальності й всемогутності, множинність і дробність, з іншої, (а в постмодернізмі фрагментація виступає універсальною характеристикою буття особистості, умови її існування) - приводять до того, що людина не просто розпадається на окремі частини, але стає досить невизначеною, розпливчастою і навіть зайвою як самостійна й цільна людина. Наступає антропологічна катастрофа, оскільки людина для того світу, у якому вона живе, стає зовсім непотрібною, отже, невитребуваною. Затребованими залишаються тільки частини індивіда. У результаті процес нескінченної дробності наростають з неймовірною інтенсивністю, так що від індивіда, що зберігає ще якийсь натяк людини цільної, нічого не залишається. Більше того, значимість набувають його частини самі по собі [12, 316с.].

Свідченням тому є успіхи сучасної генної інженерії й репродукції людини, здатної створювати тканини людини, будь-які його органи, міняти фізіологічно задані параметри, копіювати індивіда (клонування). Розгляд її як частини, функції, користі, має й більше глибокі - ціннісні - наслідки, особливо в західній, що перетворює людину в товар, що має ринкову вартість. Наприклад, у кримінальному тіньовому бізнесі він використовується як живий «донор» людських органів, у державі, не орієнтованій гуманістично, виступає в якості «гвинтика державної машини» керування та т.і. При цьому зв'язок частин здійснюється безпосередньо на рівні самих частин поза об'єднуючим їхнім цілим. Стають реальністю постмодерністські практики, у яких частини особистості, минаючи рівень цілісної особистості, «самості», наділяються культурними значеннями та змістами. Пошук цілісної людини обертається неможливістю його знайти, а завершується знаходженням його частини. Таким чином, у своєму негативному варіанті

людська деструктивність, укорінена в Другому, іншому, далекому, чужому, ґрунтується не на втраченій цілісності, а на так і не набутою. Така людина не здатна будувати, конструювати (кон-струк-ція - дія по зв'язуванню структур) свій власний життєвий світ як цілісна єдність внутрішнього й зовнішнього, мікрокосму й макрокосму. Людська деструктивність мислиться як всеохоплююча неґація: нівелювання, ліквідація та втрата людського. У своєму позитивному варіанті міжіндивідуальне безособове відношення «Я - Другий» трансформується в позитивне особистісне відношення «Я - Ти» завдяки деконструкції.

У відповідність із технологією деконструкції людська деструктивність реалізується як безперервне перетворення структури особистості у формі Х, що є не символом невідомого («іди туди, не знаю, куди»), а являє собою розпуття, видозмінений хрест («життєвий хрест», але інший, другий), перетинання двох напрямків руху зі збереженням розходжень між ними. Виходить, людина завжди на розпутті, точніше не «на розпутті», вона є саме це розпуття: одночасно непереборний («перманентний і континуальний») рух і «зустріч» (не зупинка, але перетинання), тобто одночасно Я і не-Я, «своє» і «друге», варіантів якого, як ми вже відзначали - безліч.

Принципово, однак, що операції, що структурують деконструкцію (перекидання й реконструкція), проходять одночасно, а сама деконструкція є не «розсіювання», «розпорошення», метання індивіда між варіантами самореалізації в бутті (це показник децентрованості суб'єктивності як абсолютної відсутності центра в «індивіді» у трактуванні Фуко), а «крапка зборки» людської суб'єктивності, відтворення її, якщо не як цілісність (а може бути, і цілісності, ще до кінця філософськи й світоглядно не відрефлексованої), те в якості якоїсь (певної) визначеності (не-визначеності, тобто неостаточної визначеності).

Із цієї установки випливає три висновки. Перший: оскільки людина є форма, що конститує людину, у єдності деструкції й реконструкції (деконструкція), то людина як «крапка зборки» - це завжди щось миттєве й одномоманітне, тут-і-тепер виникаюче втілення людського у двох його іпостасях: і як субстанції (цілого, структури), і як умови свого перетворення за допомогою ламання «структурності». Другий: у силу своєї деконструюючої «нерозв'язності», людина - завжди таємниця, що відтворює саму себе. Саме людська деструктивність - умова цієї таємниці та інваріантний механізм її відтворення. Тому таємниця людського (буття, природи, сутності, сьогодення й майбутнього), збагнена тільки через аналіз деструктивних підстав людського. Третій: завдяки людській деструктивності людина виявляється незавершеною і одночасно незавершимою істотою, а сама вона (людська деструктивність) - подібно деконструкції - стає умовою й стратегією формування (виробництва), відтворення, диференціації (диверсифікованості) і відновлення людського. Як деконструкція в якості стратегії може бути неґативною й позитивною, так і людська деструктивність може мати неґативний і позитивний варіант, перший з яких реалізується при здійсненні неґативного варіанта деконструкції, а другий -

Конструкт «людської деструктивності» як предмет соціально-філософського аналізу

позитивний - при втіленні позитивної деконструкції. На внутрішньоіндивідуальному рівні «Я-Я» людська деструктивність має на увазі роздвоєність особистості між Я і не-Я, заснованій на споконвічному дуалізмі (суперечливості) людини, що є джерелом як нівелювання, втрати нею самототожності, так і олюднення особистості через взаємини зі своєю схованою стороною, що виступає як позаолюднене внутрішньоіндивідуальне.

У силу ексцентричності положення людини у світі «людське Я» завжди розколоте: у ньому борються дві основні, необхідні, але протилежно спрямовані сили - позитивна, конструктивна, та що творить і негативна, деструктивна, руйнуюча, (Ерос і Танатос у термінології З.Фрейда, «персона» і «тінь» - К.Г.Юнга, «природне й духовне» - М.Бердяєва, «людинобог і Боголюдина» - Ф.М.Достоевського), що породжують фундаментальний нерозв'язний конфлікт, внаслідок чого виникає величезна розмаїтість і складність людського поведіння, позитивність і негативність якого визначається перевагою однієї із сил. Через цю роздвоєність життя й доля людини виявляються трагічною по самій своїй суті. Негативний аспект внутрішньоіндивідуальної людської деструктивності полягає в побудові психологічних захистів як реакції на важку життєву ситуацію, негачії тих частин власної особистості, які неприємні, небажані, непідвласні контролю свідомості, а позитивний аспект складається у прийнятті своєї «тіні», визнанні її сховищем значної кількості інстинктивної енергії, спонтанності, життєвим джерелом творчості.

Тому в особистості є два можливих шляхи самореалізації й два варіанти життєвого шляху, по яких вона може піти: або об'єктивація, прийняття загальноприйнятих форм життя (М.Бердяєв), розчинення в суспільному (постмодернізм), «шлях людинобога» (Ф.М.Достоевський), або «трансцендентування й життя у свободі» (М.Бердяєв), «шлях Боголюдини» (Ф.М.Достоевський). Перший шлях антиперсоналістичний, тому що знеособлює людину, створює «рабську психологію» (М.Бердяєв) і служить відділенню людини від світу. Людина при цьому відкидає будь-які авторитети й вважає свої можливості безмежними, а себе - вправі робити все, що заманеться, тому ставить себе на місце Бога, а точніше - замість бога. Цей шлях згубний і небезпечний як для навколишнього, так і для самої людини й, що йде по ньому неминуче потерпить крах, оскільки місце справжнього життя особистості займає самонаратив як спроба організувати в якесь ціле суб'єктивний досвід людини без повноцінних на те підстав. Другий шлях розкріпає людину, виводить його у простір духовної свободи, заповнення його цілісності, знаходження самоідентичності, при якому людина суб'єктивно переживає почуття безперервної самототожності, тобто того факту, що в кожний момент часу вона є тією самою особою.

Таким чином, проблематичність людини - онтологічна підстава внутрішньолюдського рівня людської деструктивності. Людині, щоб жити, бути, варто зберігати проблематичність. Людина, власне, і стає людиною, тільки якщо реалізує свою проблематичність, постійно відтворює її як

«рушійну силу» самого себе. Можна припустити, що, коли зникне проблематичність людини, вона сама зникне з лиця землі (вимре, як мамонти), або вернеться до тваринного стану, у якого немає проблем - у людському сенсі, тобто інволюціонує. Людина була й залишається проблемою для природи, культури й самої себе. Як з «піни морської», людина народжується у природі, втілюється у культурі, шукає себе серед інших і в самій собі. Як у «вогненному тиглі» плавиться людська індивідуальність, створюючи більш досконалі форми свого, чисто людського, олюдненого світу, простору як обрїю й простору, часу як тривалості й розгортання сенсу як опори у просторі й часі, тобто людського сенсу «тут-і-тепер». Онтологічні підстави людської деструктивності є зовнішньою стороною формування людського як специфічного феномена реальності. Однак людське має й свою внутрішню сторону – специфічну людську «природу», що також є підставою людської деструктивності та без аналізу якої неможливо зрозуміти її природу. Укорінення людської деструктивності в специфічно людській природі - предмет аналізу наступного наукового дослідження..

Список використаної літератури

1. Воронкова В.Г. Метафізичні виміри людського буття (проблеми людини на зламі тисячоліть): [Монографія] / В.Г.Воронкова.- Запоріжжя: Павел, 2000. - 176 с.
2. Воронкова В.Г.Формирование нового мировоззрения, нового человека, нового общества будущего: [Монография] / В.Г.Воронкова / Кого и как воспитывать в подрастающих поколениях // Под ред. О.А.Базалука.- К.: Издательский дом «Скиф».- 2012.- Т.2.- С.134-152.
3. Бондаревич І.М. Духовна цілісність особистості: дійсність і перспектива :[Монографія] / І.М.Бондаревич. - Запоріжжя: ЗНТУ, 2008.-162 с.
4. Губин В.Д. Философская антропология: Учебное пособие для вузов / Валерий Дмитриевич Губин, Елена Николаевна Некрасова.- М.: Форум, 2008.- 400с.
5. Зайцев М.О. Особистісне буття в смисловому полі європейської культури: [Монографія] / М.О.Зайцев.- К.: Вид-во НПУ імені М.П.Драгоманова, 2008.- 200с.
6. Куцепал С.В. Інфосфера як простір буття сучасної людини / С.В.Куцепал // Вісник національного авіаційного університету. Серія: Філософія. Культурологія: [зб. наук.пр.]- К.: НАУ, 2008. - №1(7).- С.25-29.
7. Мельник В.В.Концепції взаємодії людини і суспільства в контексті соціокультурних засад: теоретико–методологічні виміри / В.В. Мельник// Гілея (науковий вісник): зб. наук.пр.- К.: Вид-во УАН ТОВ «НВП» «ВІР».- 2012.- Вип.65.- С.246-254.
8. Муляр В.І. Самореалізація особистості як соціальна проблема (філософсько-культурологічний аналіз).- Житомир: ЖІТІ, 1997.- 214с.
9. Нестеренко Г.О. Особистість у нелінійному суспільстві: [Монографія] / Г.О.Нестеренко. – Запоріжжя: Просвіта, 2004. – 140с.
10. Особистість у дискурсі саморозгортання інформаційної цивілізації: монографія / колектив авторів; редкол.: В.П.Бех (голова), Г.О.Нестеренко (заступник голови); Мін-во освіти і науки, молоді і спорту, Нац. пед. ун-т імені М.П.Драгоманова.- К.: Вид-во НПУ імені М.П.Драгоманова., 2012.- 786с.
11. Предборська І.М. Мінливість, соціум, людина: [Монографія] / Предборська Ірина Михайлівна.- Суми: Видавництво «Слобожанщина», 1995.- 136 с.
12. Філософсько-антропологічні читання: творча спадщина В.І.Шинкарука та сьогодення (до 80-ліття від дня народження). Частина 1. // Зб. наук. праць. Філософські

діалоги 2010. – К., 2010. – 316 с.

REFERENCES (TRANSLATED & TRANSLITERATED)

1. Voronkova V. G. Metaphysical measurements of human life (a problem of the person on withdrawal pains of the millennia): [monograph] / V.G.Voronkova. - Zaporozhye: Pavel, 2000. - 176 p.
2. Voronkova V.G. Formation of the new outlook, new person, new society of the future: [monograph] / V.G.Voronkova / Whom and how to bring up in younger generations//Under the editorship of O.A.Bazaluk. - K.: "Skif" publishing house.-2012. - T.2. – P. 134-152.
3. Bondarevich I.M. Spiritual integrity of the personality: reality and prospect: [monograph] / I.M. Bondarevich - Zaporozhye: ZNTU, 2008.-162 p.
4. Gubin V.D. Philosophical anthropology: The manual for higher education institutions / V. D. Gubin, E. N. Nekrasova. - M: Forum, 2008. – 400 p.
5. Zaytsev M.O. Personal life in a semantic field of the european culture: [monograph] / M.O.Zaytsev. - K.: Publishing house NPU of a name M. P. Dragomanov, 2008. – 200 p.
6. Kutsepal S. V. Infosphere as space of life modern person / S.V.Kutsepal//Messenger of national aviation university. Series: Philosophy. Cultural science: [collection of sciences works]. - K: NAU, 2008. - No. 1 (7).-P. 25-29.
7. Melnik V.V. Concepts of interaction of the person and society in a context of sociocultural principles: teoretiko-methodological measurements / V.V.Melnik//Giley (the scientific messenger): collection of sciences works. - K.: Publishing house UAN LTD "NVP" "VIR".-2012. - Issue 65. – P. 246-254.
8. Mulyar V.I. Personality self-realization as social problem (philosophical-culturological analysis). / V.I. Mulyar – Zhitomir: ZhITI, 1997. – 214 p.
9. Nesterenko G. O. The personality in nonlinear society: [monograph] / G.O.Nesterenko. - Zaporozhye: Education, 2004. – 140 p.
10. The personality in a discourse of self-expansion of information civilization: monograph / collective authors; editorial board: V.P.Bekh (head), G.O.Nesterenko (vice-chairman); Ministry science and education, young and sports, National. pedagogical. un-t of a name M. P. Dragomanov. - K.: Publishing house NPU of a name of M. P. Dragomanov., 2012. – 786 p.
11. Predborska I.M. Variability, society, person: [monograph] / Predborska Irina Mikhaelovna. - Sumy: Slobozhanshchina publishing house, 1995. - 136 p.
12. Philosophical-antropological readings: creative inheritance V.I. Shinkaruka and the present (to 80 since the birth of). Part 1.// Coll. sciences works. Philosophical dialogues 2010. - K., 2010. - 316 p.

В.В. БУТ

Запорожская государственная инженерная академия, Запорожье

E-mail- karinbutan@ua.fm

КОНСТРУКТ «ЧЕЛОВЕЧЕСКОЙ ДЕСТРУКТИВНОСТИ» КАК ПРЕДМЕТ СОЦИАЛЬНО-ФИЛОСОФСКОГО АНАЛИЗА

Дается анализ онтологических основ человеческой деструктивности, в контексте которых формируется конструкт «человеческая деструктивность»; отмечается, что на метафизическом уровне человеческая деструктивность исходит из нестабильности как конституирующей черте современной картины мира; что человеческое имеет свою внутреннюю природу – специфическую человеческую «природу», которая есть основанием человеческой деструктивности, без анализа которой невозможно понять ее природу; обосновывается положение о том, что открытость человеческой экзистенции –

это способность вступать в противоречивые отношения с миром, которые есть причиной порождения деструктивных явлений и процессов.

Ключевые слова: человеческая деструктивность, метафизический уровень, нестабильность, открытость человеческой экзистенции, деструктивные явления и процессы

V. BUT

Zaporozhye state engineering academy, Zaporozhye

E-mail- karinbutan@ua.fm

CONSTRUCT «HUMAN DESTRUKTIVNOSTI» AS SUBJECT OF THE SOCIAL AND PHILOSOPHICAL ANALYSIS

The analysis of ontologic bases of a human destruction, in which context it is formed construct «a human destruktion» is given; it is noted that at metaphysical level the human destruction starts with instability as to the constituting line of a modern picture of the world; what is has the internal nature - specific human "nature" which is the basis of a human destruction without which analysis it is impossible to understand its nature; situation that openness of a human ekzistention is an ability to enter in inconsistent **attitude** with the world which cause generation of the destruction phenomena and processes locates.

Keywords: human destrurction, metaphysical level, instability, openness of a human ekzistention, destruction phenomena and processes

Стаття надійшла до редколегії 26.12.12

Прийнята до друку 30.12.12